

Redaktören har ordet

Cecilia Riving

En rad angelägna ämnen behandlas i *Scandias* vårnummer 2013. Jan Selling inleder med att undersöka hur "zigenaren" har konstruerats i facklitterära texter från skilda historiska sammanhang. Undersökningen tar sin utgångspunkt i Heinrich Moritz Grellmanns *Historischer Versuch über die Zigeuner* från 1787, ett verk som långt fram i tiden haft stor betydelse för den så kallade "zigenarforskningen", samt två svenska avhandlingar från samma sekel. Sedan flyttas fokus till svenskt 1900-tal, med analyser av Ivar Lo-Johanssons, Katarina Taikons och Karl-Olov Arnstbergs olika förhållningssätt till "zigenerskhet" i det svenska samhället. Ett övergripande syfte med artikeln är att utveckla diskussionen kring begreppet antiziganism och hur detta fenomen kan studeras och förstås i ett långt tidsperspektiv.

Peter Thaler studerar i sin artikel ett annat aktuellt ämne, nämligen kulturella möten över nationsgränser. I hans studie av österrikiska trosflyktingar i svensk tjänst under första hälften av 1600-talet framgår det tydligt hur Sveriges historia är tätt sammanvävd med andra staters. Forskningen om Sveriges roll i trettioåriga kriget har tidigare främst ägnat sig åt frågan om vilka drivkrafter och motiv som låg bakom beslutet att gå in i kriget. Thaler menar att det är betydligt mer intressant att studera hur det svenska ingripandet kunde bli så framgångsrikt. En sådan utgångspunkt belyser hur ideologiska och kulturella anknytningspunkter gjorde Sverige till en integrerad del av centraleuropeisk politik och ger nya perspektiv på svensk stormaktstid.

Vår tids klimatlarm har aktualiserat behovet av att hitta nya miljövänliga drivmedel. I sin artikel visar Helena Ekerholm att diskussionen om etanol som en lösning på samhällets kriser inte är ny. Redan för hundra år sedan fick etanolindustrin symbolisera den moderna teknikens potential att rädda mänskligheten. Ekerholms utgångspunkt är att teknik måste studeras som del av ett politiskt och ideologiskt sammanhang, där olika symboliska betydelser knyts till tekniska satsningar. Genom att undersöka svensk etanoldebatt under 1920- och 30-talen visar hon hur visionen om det moderna Sverige har varit nära förknippad med en stark tro på teknikens förmåga att lösa samhällets problem.

I numrets sista artikel gör Orsi Husz ett nedslag i diskussionen om livslöner och livskvalitet, lika aktuell i dag som under det 1950-tal hon studerar. Med avstamp i en livlig pressdebatt 1950 om medelklassens privatekonomi vill hon analysera både bilden av medelklassen, så som den

formades i debatten, och hur kulturella och ekonomiska argument vävdes samman i diskussionen om livslöner. Husz utgår från ett kulturekonomiskt perspektiv, där ekonomi och kultur inte ses som åtskilda storheter utan som intimt sammanlänkade. Härigenom vill hon problematisera traditionella klassanalyser och visa på hur klass artikuleras i skärningspunkten mellan det materiella och det kulturella.

Scandia introducerar bjuder i detta nummer på en presentation av det nya forskningsfält som studerar medier och minnen. Marie Cronqvist diskuterar hur det nya digitaliserade samhället påverkar vår syn på minne och historia. De nya medierna, med sina outsinliga förråd av mänskliga erfarenheter, har ändrat förutsättningarna för vår relation till det förflutna och väcker centrala frågor: Vilka minnen ska bevaras? Vilka ska överlämnas åt glömskan?

Recensionsavdelningen innehåller den här gången två temarecensioner. Vår granskning av Norstedts *Sveriges historia* fortsätter – Henrika Tandefelt har läst seriens femte band av Elisabeth Mansén. Dessutom har Martin Bergman läst tre nya böcker om avrättningarnas historia i Frankrike. Som vanligt recenseras också en varierad kompot av monografier, avhandlingar och antologier.

Glöm inte att med jämna mellanrum titta in på *Scandias* hemsida. Här finns information om vad som är på gång i historikervärlden. Vi har också fått en ny bloggare, Björn Lundberg, som sedan 2012 är doktorand på Historiska institutionen i Lund. Björn kommer att dela med sig av erfarenheter från livet som doktorand men också tankar om historiens betydelse i kultur och samhälle.

Slutligen vill jag passa på att göra lite förhandsreklam för höstnumret. Här har vi gett en rad framträdande skandinaviska historiker uppdraget att fundera kring frågan ”Varför är vi historiker?” Med detta temanummer vill vi lyfta diskussionen om historievetenskapens betydelse och historikerns samhällsroll – ett ämne som vi menar alltför sällan diskuteras på en djupare nivå. Vår ambition är att *Scandia* nu och framöver ska vara ett forum för en levande historiedebatt.

God läsning och glad sommar!